STICHTING

November 1996

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM 'FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND'

De spanning is van de gezichten af te lezen. Dikke sigaren liggen half opgerookt in de asbakken. De koffie staat koud te worden. De bebrilde soldaat, die in een hoek de wacht houdt, lijkt wat te willen zeggen, maar mag dat duidelijk niet. Een van de ministers staat gebogen over een landkaart. Een ander houdt zijn wandelstok zo stevig vast, dat de aderen op z'n handen opzwellen. Uit een aktentas steekt een document omhoog. Het geratel van de typemachine wordt overstemd door het gebulder van de Fort-kanonnen.

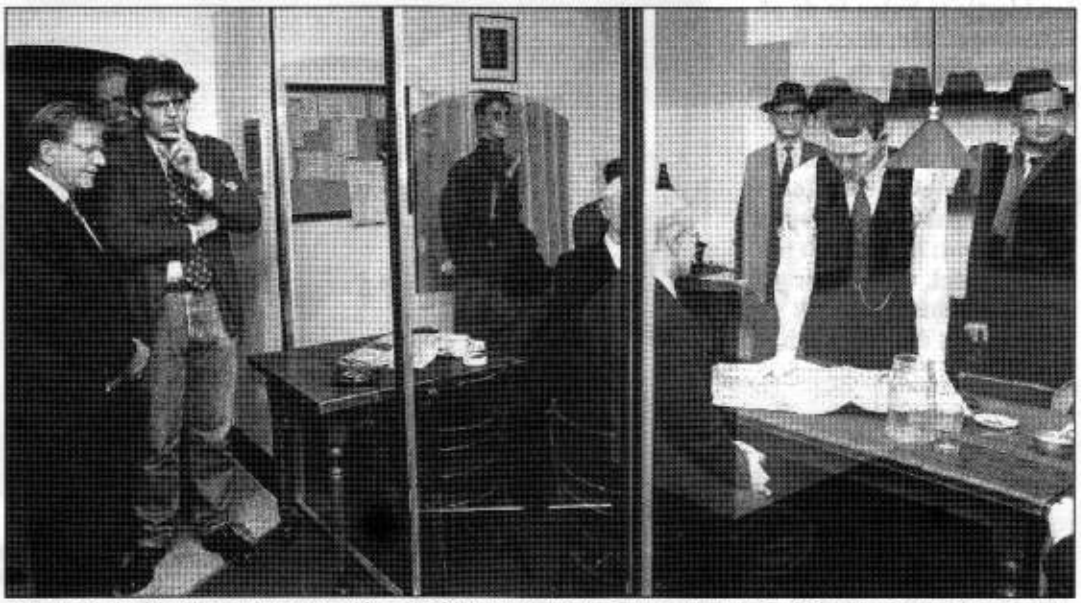

Degenen die de herinnering aan 13 mei 1940 tot leven hebben geroepen, hebben een meesterwerk verricht.

Foto Wegener Suthoff Weekbladen/Ronald Stam

Niets dan lovende reacties

Fort-vrijwilligers overtreffen zichzelf met nieuwe Kamer 2

Het is een je zou bijna zeggen huiveringwekkend tafereel, dat vrijdag 4 oktober werd onthuld in het Fort. Degenen die deze herinnering aan 13 mei 1940 tot leven hebben geroepen, hebben een meesterwerk verricht. De ministers uit het kabinet De Geer, die hier in Kamer 2 hun laatste vergadering op Nederlandse bodem hebben gehouden, zitten er zoals ze er 56 jaar geleden moeten hebben gezeten. Het leeft. Het is ongelooflijk wat de kunstenaarshanden van Rob Wissink, Elco Camphens en Corrie Nuyen hier hebben verricht. Van die enkele wazige foto die van de ministers boven water is gekomen - waar waren de persfotografen destijds? - hebben zij uniek gelijkende koppen na weten te maken. Bij Madame Tussaud kunnen ze nog een puntje zuigen aan het werk van de poppenmakers van het Fort. 'En wil je de rondleiders niet vergeten', zegt Elco Camphens. 'Zij hebben meegeholpen met het plakken van de poppen.'

Later

De officiële opening van Kamer 2 was overigens een maand uitgesteld. De belangrijkste reden was, dat er op het laatste moment een ooggetuige opdook: 'Vaandrig' C. v.d. Heuvel. Hij vertelde - op het moment dat de Kamer nagenoeg ingericht was - aan projectleider Piet Hokke, dat de Kamer er in zijn herinnering toch iets anders uitzag. Waarna Piet Hokke weer helemaal opnieuw begon...
De herinneringen van de heer v.d. Heuvel staan overigens elders in deze Fort Ordonnans.
Voor de officiële opening was mr. R.P.M. de Bok, de voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam en Beneden Maas uitgenodigd. Niet zonder reden, want de Kamer heeft met een subsidie ervoor gezorgd, dat de Ministerskamer gerealiseerd kon worden.
Het was ook niet zonder reden dat de Kamer dit project financierde. De Bok: 'Hoek van Holland staat samen met Hellevoetsluis centraal voor nieuwe ontwikkelingen ter versterking van het regionale toeristisch product. Dat is niet toevallig. Beiden hebben te maken met water. En met verdedigingswerken.

Bijzondere plaats

Hoek van Holland zal op termijn met z'n Waterwegcentrum een toeristische trekpleister voor een breed publiek moeten worden. En 't Fort, binnen Nederland al bekend als een van de best geconserveerde verdedigingswerken, neemt daarbij een bijzondere plaats in als de professionele bezienswaardigheid van groot toeristisch belang, die geheel tot stand is gekomen dankzij de vrijwilligers.' Het diorama van de Ministersvergadering trok op 5 en 6 oktober, het maandelijkse open weekend, enorm veel belangstelling. Elco Camphens, op de zondag achter de balie bij de ingang: 'Iedereen vindt het prachtig. De bezoekers komen me dat regelmatig even vertellen, voor ze verder lopen.'

INHOUD

3
Esther en Sandra over 1e Vrijwilligerslegioen

5
Torpedokamer vast decor historische veldslagen

6
Boekje 'De Ondergang' goed ontvangen

Ooggetuige Vaandrig van den Heuvel:

'Waar ken ik die vent toch van?'

'Ik kwam op die 13e mei het Fort binnenlopen om even een biertje te halen in de officiersmess. He, dacht ik, het stikt hier van de burgers. Wat zou er aan de hand zijn? Omdat ik me wilde houden aan de normen, ging ik me maar even voorstellen. 'Steenberghe' zei de eerste. En ik dacht: he wat een bekende smoel. Ook bij de volgenden dacht ik telkens: waar ken ik die vent toch van?'

Dankzij vaandrig v.d. Heuvel kon Kamer 2 zo authentiek mogelijk worden ingericht. En dankzij het Westlandse publiek konden de Ministers in vol ornaat worden aangekleed. Collectiebeheerder Piet van Noort: 'Na enkele oproepen in een regionale krant werden we overspoeld met kleding en accessoires uit de dertiger en veertiger jaren. En dat leverde dit plaatje op.' FOTO: PIET VAN NOORT

Hij kan er nu, 56 jaar later, smakelijk om lachen, Maar op dat moment, op die middag van die 13e mei 1940, liep de jonge vaandrig Van den Heuvel toch wel,met grote vraagtekens in zijn ogen rond.
Van den Heuvel: 'Wat is hier aan de hand? vroeg ik aan de eerste de beste die buiten de kamer stond.' 'Dat is de regering', zei deze, 'die op het punt staat het land uit te gaan.'

Kamer 2

Mede dankzij C.C. van den Heuvel kon het interieur van Kamer 2 zo authentiek mogelijk worden nagebouwd. Hij is tot nu toe de enige ooggetuige van de laatste kabinetsvergadering op Nederlandse bodem, die zich - bij toeval - in het Fort heeft gemeld. Projectleider Piet Hokke en zijn medewerkers hebben dan ook dankbaar gebruik gemaakt van de herinneringen van Van den Heuvel. 'Nee, ik geloof niet, dat er een bureau stond', probeert Van den Heuvel zich de situatie van 56 jaar geleden voor de geest te halen. 'Er hingen inderdaad aan die muur allerlei berichten voor de officieren. Dat klopt. En er moeten ongetwijfeld ook boekenplanken geweest zijn', zegt hij al rondkijkend in de Kamer als die al voor een groot deel ingericht is. 'Maar was die Kamer nou niet groter? Al die ministers moeten er toch hebben gezeten. En ja, er stond ongetwijfeld een wachtpost voor de deur', helpt hij Hokke verder. 'Ook hing er zeker een portret van de Koningin.'
Wat Van den Heuvel in ieder geval nog honderd procent zeker weet, is dat De Geer, de toenmalige Minister-President, 'echt radeloos, redeloos en besluiteloos' was.
'Ik ben er nu toch, dacht ik. Ik zal maar een praatje met ze gaan aanknopen. Maar ze waren zeer zwijgzaam. Ze lieten een beeld van ellende en besluiteloosheid zien.'
'Wat moet dit voor een indruk maken op het Nederlandse volk, was mijn eerste gedachte. Zo'n armzalige vertoning: de Koningin was al ingescheept en de regering gaat er nu achteraan. Mijn eerste impuls was te denken: de ratten verlaten het zinkende schip. Ze laten ons in de steek.'
'Later realiseerde ik me dat - om de strijd te kunnen voortzetten - het 't beste was wat ze hadden kunnen doen.'
Maar toen moest Van den Heuvel het z'n mannen nog gaan vertellen. De reacties van hen wil hij niet herhalen. 'Het ging om termen die je niet uit de catechismus kunt halen...'
Van den Heuvel is er later achter gekomen dat de Ministers vlak na de middag in Hoek van Holland aankwamen. 'Ze wilden eigenlijk direct op de boot stappen, maar de commandant zei 'nee'. Ze moesten een schuilplaats zoeken. En dat werd het fort.'
Overigens zouden de ministers Steenberghe en Van Rijn later, zo rond 15.00 uur, in het fort arriveren. Zij weigerden in eerste instantie mee te gaan.
Een ding staat Van den Heuvel nog scherp voor de geest: 'Je proefde de angst onder de ministers. Er hing een onzekere sfeer. Maar wat wil je ook met een land in paniek, een land vol kritiek en dan een Kamer vol gefrustreerde mannen.' De ministers hebben overigens in het Fort nog de lunch gebruikt, er is een communique opgesteld en er is gebeld met Generaal Winkelman, de opperbevelhebber van de strijdkrachten. Hoe de Ministers uiteindelijk naar de haven zijn gegaan, is niet bekend.
'Lopend', veronderstelt Van den Heuvel. 'Maar waar zouden die auto's zijn gebleven?', is een van de vragen, die tot op heden niet is beantwoord.
Vaandrig Van den Heuvel w overigens in 1938 voor he eerst in het Fort.
Over dat Hoekse verhaal meer in de volgende Fort Ordonnans.

'Niet nagedacht over limiet'

'Er is bij de eerste expositie niet nagedacht over een limiet van het aantal bezoekers, dat tegelijk in het fort kan zijn. Als het heel erg druk is, kan het er erg warm worden. Op 10 mei is het erg druk. Op een gegeven moment zijn er duizend mensen binnen. Bij de diorama's met hun nauwe gangen, worden mensen vanwege de warmte niet goed. Ook boven bij de koepels is het erg druk.
Op een gegeven moment begint de houten vloer van de B-koepel een beetje te kraken. Lianne v.d. Nol meldt dit door de portofoon aan Eric Mostert. De mensen horen dat en stuiven van de houten vloer af en gaan vlug op het beton staan.'
Uit: 'Het 1e vrijwilligerslegioen'.

IN MEMORIAM

De Werkgroep Oud-Gedienden heeft de volgende kennisgeving van overlijden ontvangen:

M. de Heer - Ltg 1940 reg. Kustart. - geboren 31 oktober 1920 - overleden 25 juni 1996

W.K. Riedijk - Ltg. 1939 - 39e Reg. Infanterie - Geboren 11 mei 1920 - overleden 13 juli 1996

Namens bestuur en werkgroep hebben we de familie inmiddels onze deelneming betuigd met dit verlies.
De Werkgroep zou het bijzonder op prijs stellen bij verhuizing of overlijden hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte te worden gesteld.

Witten, witten, zwart, zwart

"Het witten gebeurt met name in de binnenring. De buitenring en de cellengang moeten eerst schoongemaakt worden. Bij het schoonmaken komt zoveel stof en vuil vrij, dat de leerlingen van het Zandevelt College elkaar soms amper kunnen zien bij een afstand van nog geen drie meter. Bij het vegen dragen de jongeren stofkapjes en hebben ze doeken voor hun gezicht, maar 's vonds thuis onder de douche spoelt er zwart water van hun lichamen af.
Zwart uit de haren, zwart uit de oren, de neus. En natuurlijk is het boenen en nog eens boenen om de handen weer schoon te krijgen. Pas een tijd later krijgt het fort de eerste grote stofzuiger."
Uit: 'Het 1e vrijwilligerslegioen'.

FORT ORDONNANS

Uitgave van de stichting 'Fort aan den Hoek van Holland, beheerder van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum, Stationsweg, Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland. Telefoon/Fax (01747) 382898.

Voorzitter: Jan Wouters.

Redactie: Marijke Brabander
Vormgeving: Koos Jeremiasse
Druk: Johan Koopmans en Willem v.d. Stap

Het boek dat Esther van den Berg en Sandra Ruis hebben geschreven over de 'Lichting 1986-1996 van het 1e vrijwilligerslegioen van het Fort aan den Hoek van Holland' is inmiddels overhandigd aan al degenen die deel uitmaakten van dat legioen. De eerste exemplaren zijn op 31 augustus overhandigd aan twee mannen van het eerste uur: Jan Wouters en Willem van der Stap. Sandra en Esther hebben er een juweeltje van gemaakt. Ze hebben er - in enkele maanden tijd - honderden uren in gestopt. Het resultaat is er dan ook naar.
Het boek is in een beperkte oplage verschenen. Maar al degenen die het Fort een warm hart toedragen - dus alle lezers van de Fort Ordonnons - willen we graag in de komende edities mee laten leven met de jongste geschiedenis van het Fort.

'Zoals de dertig emmers van de snackbar'

Esther en Sandra belichten het 1e Vrijwilligerslegioen

'De 1e Lichting van het Vrijwilligerslegioen' is vooral een boek geworden over de mensen, die het allemaal voor elkaar hebben gekregen. Bij de overhandiging zei voorzitter Jan Wouters trots te zijn op datgene wat in tien jaar tijd door zowel geboren als getogen Hoekenezen als 'import-dorpelingen' en niet-Hoekenezen is opgebouwd. 'Wij hebben dit met z'n allen toch maar voor elkaar gekregen.' Net zo trots was hij op Sandra Ruis en Esther van den Berg die in ongekend korte tijd een uiterst compleet verhaal hebben geschreven over het werken in en om het Fort. De eerste exemplaren gingen naar Willem van der Stap (l) en Jan Wouters (r). Tussen hen in de schrijfsters Sandra Ruis (l) en Esther van den Berg.
FOTO: WESTLANDS FOTOBURO

Het boek van Sandra en Esther begint met de mannen van het eerste uur: 'Het is 1986. Joop van der Graaf, Marcel de Hoog en Dennis de Hoog lopen met plannen rond om een tentoonstelling te gaan houden over 'Hoek van Holland voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog'. Maar waar?
Op een gegeven moment komt het idee naar boven de expositie in het Fort te houden. Zo komen de drie mannen bij Cees Janssen, indertijd de brigadecommandant van de Marechaussee in Hoek van Holland. Kort daarna komt Kolonel van Beemd, de directeur gebouwen-werken en terreinen Zuid-Holland, een bezoek brengen. Cees Janssen laat hem het Fort zien en vertelt van het voorgenomen initiatief. Kolonel van Beemd is zo enthousiast, dat hij direct toestemming geeft. Er wordt contact opgenomen met Willem van der Stap, de voormalig beheerder van het Fort. Want wie kent het Fort beter dan hij?' Esther en Sandra: 'Deze mensen kennen weer een buurman, een collega, een familielid of een mede-geïnteresseerde in de geschiedenis.

VERVOLG OP PAGINA 4

VERVOLG VAN PAGINA 3

Zo komen na een tijdje Jan Wouters, Aad Seele, Jan Storm, John Verbeek en Henk van Os erbij en weer wat later Eric Mostert en Teun de Hoog.'

Vervuild

Het Fort van 1996 is niet te vergelijken met het gebouw van 1986. Sandra en Esther: 'Het Fort had tien jaar leeg gestaan en er was veel achterstallig onderhoud. Er zat nog maar weinig glas in, er was weinig verlichting, het was zwaar vervuild en de grachten waren overwoekerd met bramenstruiken.'

Rechtspersoon

Overigens krijgen de enthousiastelingen van het eerste uur van de Stichting Menno van Coehoorn het advies een geldig rechtspersoon te worden. Daarover wordt een eerste vergadering gehouden op 18 augustus 1986. Dat is ook de datum die het Fort aanhoudt als oprichtingsdatum van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum. De Stichting zelf wordt op 16 april 1987 officieel als de handtekeningen worden gezet bij de notaris.

Geen cent

De vrijwilligers van het eerste uur beginnen zonder ene rooie cent. Maar er is wel een startsubsidie aangevraagd bij de deelgemeente. Sandra en Esther: 'Aad Seele stelt voor dat mocht de subsidie lang uitblijven per persoon honderd gulden voor te schieten.'
Het zal niet nodig zijn. 'De gemeente Rotterdam beoordeelt de aanvraag positief en stelt het fort 20.000 gulden ter beschikking voor de tentoonstelling.'
Nieuwe spullen, zoals gereedschappen en dergelijke, worden in de beginperiode niet gekocht. Daar is geen geld voor. Iedereen neem gereedschap van thuis mee.
Esther en Sandra: 'Verder moet het fort het hebben van schenkingen, zoals bijvoorbeeld de dertig emmers van een snackbar in Hoek van Holland en een koelkast van Holland Electro.'
Het eerste expositiestuk - een maquette van het fort - wordt gesponsord door de Mij Zeeland. Esther en Sandra: 'Er worden ook contacten gelegd met bedrijven. Met Rapid Pane bijvoorbeeld voor het leveren van goedkoop glas of voor materiaal om electriciteit aan te leggen. Met name Cees Janssen en Willem van der Stap regelen in deze beginperiode erg veel voor het Fort.'

Het fort had tien jaar leeg gestaan.

FOTO WEGENER SUTHOFF WERKLADEN

Repareren

Er wordt allereerst begonnen met het repareren van de meest noodzakelijke voorzieningen. Willem van der Stap en Dennis de Hoog zijn ook doordeweeks vaak in het Fort. Toch wordt er in 1986 en 1987 vooral op zaterdagen in het fort gewerkt en soms ook op doordeweekse avonden.
Het belangrijkste is, dat eerst de ruimten worden schoongemaakt en dat de gebreken worden verholpen aan hang- en sluitwerk en de electriciteit.
Er komen steeds meer vrijwilligers bij. Enkelen daarvan proberen de geschiedenis van het Fort in beeld te krijgen, anderen zetten het geheel op tekening. Er wordt contact gelegd met het legermuseum in Delft om oud materiaal in bruikleen te krijgen. Ook particuliere verzamelaars worden opgeroepen mee te werken aan de expositie. En leerlingen van het Zandevelt College in 's-Gravenzande komen helpen. Zij hanteren vooral de witkwast.
Later schilderen zij ook de achterwanden van de diorama's.

Route

Er wordt een route uitgezet door het Fort. Sandra en Esther: 'Deze loopt precies in de tegengestelde richting van de huidige route. Als eerste komen de bezoekers in de buitenring en bijna op het laatst door de diorama's.'
Natuurlijk moet ook de tentoonstelling worden ingericht. Er komen fotopanelen te staan die de geschiedenis van Hoek van Holland vertellen en foto's van Hoek van Holland tijdens de oorlog met daarbij alle documentatie zoals posters en vitrines met bonkaarten. Er komen schaalmodellen van militaire voertuigen en een tentoonstelling van het RIOD over de jaren 40-45.

Kanonschot

En dan is het 28 april 1987. Staatssecretaris van Defensie van Houwelingen geeft het startschot voor de tentoonstelling, geassisteerd door de Saluutbatterij Atkins en het Trompetterkorps van de Artillerie. Van Houwelingen is zeer onder de indruk en belooft zich ervoor in te zetten, dat de stichting mede-gebruiker van het fort kan worden. Later zal blijken dat hij zijn belofte heeft waargemaakt. Het resulteert in een contract met de Dienst der Domeinen. Dit zal het begin worden van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum in het Fort.
Voor het publiek is het fort voor het eerst geopend op 30 april 1987. Er worden tien open dagen gehouden. Precies een week na de opening komt de tienduizendste bezoeker in het fort. Niemand had dat durven dromen. Esther en Sandra: 'Vijf dagen later op 10 mei komen een paar jongens het fort bezichtigen. Als ze even apart geroepen worden, terwijl ze nog niet eens binnen zijn, schrikken ze zich rot. Ze hebben toch niks misdaan... Het blijkt dat een van hen de twintigduizendste bezoeker is.
In de volgende Fort Ordonnans meer over de geschiedenis van de 1e Lichting van het Vrijwilligerslegioen.

Diorama, nog een onbekend woord

'Het verhaal van de diorama's begint in 1986. De aantrekkelijkheid van de tentoonstelling, zo verwacht men, zal worden vergroot door het tentoonstellen van uniformen op levensgrote poppen.
Men wil met name Duitse parachutisten laten zien, die in 1940 de omgeving van het fort zo onveilig hebben gemaakt.' Via een artikeltje in het blad 'Documentatie 1940-1945' komt men in contact met verzamelaars. Zij worden uitgenodigd voor een gesprek en krijgen de 'geheime' platttegrond te zien, met daarop de ruimten, waar iets tentoongesteld moet worden. 'O', zeggen de verzamelaars, 'jullie willen diorama's.' Dat is in het fort nog een onbekend woord. 'Nou dat is geen probleem. Wij zorgen voor de poppen en uniformen, jullie voor de centen.'
Tot hun verbazing krijgen de verzamelaars alle vrijheid van handelen'.

Torpedokamer vast decor historische veldslagen

De Societé de la Grande Armée heeft definitief haar 'intrek' genomen in het 'Fort aan den Hoek van Holland'. In de Torpedokamer hebben de leden van de Societe een met historie doordrenkt onderkomen gevonden, dat perfect past bij de veldslagen van weleer die zij als hobby naspelen.

'Toch', memoreerde Fortvoorzitter Jan Wouters zaterdag 7 september bij de officiële opening van de Kamer, ebben we ons in eerste instantie afgevraagd of het Nederlands Kustverdedigingsmuseum wel een plaats was voor het spelen van 'War Games'. Ook het feit, dat wij hier als vrijwilligers toch een 'eigen' gemeenschap vormen, zou een beletsel kunnen zijn. Maar wij hebben sympathie voor het hele gebeuren. Ook hebben wij de Societe leren kennen als een enthousiaste vereniging, waar wij plezierig mee hebben samengewerkt. Dus: welkom binnen de gelederen van het Fort.' De oprichter van de Societé, de heer Schokker, kreeg de eer het lint door te knippen, waarna de bezoekers - het Fort hield juist een open weekend - kennis konden maken met de 'War Games'. Overigens waren de leden van de Societé al eerder in felle gevechten gewikkeld geweest in het Fort. Dat was op 5 mei, toen zij zowel de slag om Hydaspes als de slag bij Castricum naspeelden. De Societé bestaat sinds 1971 en is opgericht door een aantal verzamelaars van tinnen soldaatjes, die meer wilden dan alleen kijken naar wat zij in de loop der jaren hadden vergaard.
De club telt nu zo'n veertig leden, die zich elk specialiseren in bepaalde 'legers', die historisch verantwoord ten strijde moeten kunnen trekken. 'Je kunt een slag uit de Napoleontische tijd', zo zou een van de leden zaterdag uitleggen, 'niet naspelen met soldaten die mitrailleurs in hun handen hebben.'
Nederland kent vier clubs plus enkele spelgroepen die zich op grote schaal bezighouden met 'War Games'. Uiteraard zijn er spelregels aan verbonden, waarbij de sterktelijsten van elk legeronderdeel het belangrijkste zijn. Daarnaast spelen zowel de meetlat als de dobbelsteen een cruciale rol in de gevechten.

Oprichter Schokker kreeg de eer het lint door te knippen. FOTO: WESTLANDS FOTOBURO

Schitterende folder nieuw 'visitekaartje' voor Fort

De nieuwe folder werd ingelijst aangeboden aan Jan Wouters (r) door v.l.n.r. Johan Koopmans, Piet Hokke, Andre Swertz, Cees Molenaar en Willem van der Stap. FOTO: WESTLANDS FOTOBURO

Zaterdag 31 augustus werd voor al degenen die in de afgelopen tien jaar op welke manier dan ook mee hebben gewerkt aan de opbouw van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum een reünie gehouden. Twee hoogtepunten waren er op die avond. Dat was natuurlijk in de eerste plaats de overhandiging van het boek dat Esther van den Berg en Sandra Ruis schreven over de le Lichting van het Eerste Vrijwilligerslegioen van het Fort aan den Hoek van Holland. Het tweede hoogtepunt was de overhandiging van de eerste nieuwe folder.
Willem van der Stap en Johan Koopmans, die de drukkerij van het Fort beheren, hebben samen met Piet Hokke een nieuwe folder samengesteld. Het is een schitterende full-colour folder geworden, die aan potentiele geïnteresseerden zal worden toegestuurd.
Het is ook een 'deftige' folder geworden, die precies past in wat in drukkersjargon heet een 'notaris-envelop'.
Het eerste exemplaar was keurig ingelijst en werd officieel overhandigd aan voorzitter Jan Wouters door Andre Swertz en Cees Molenaar van de Drukgroep Maasland. Zij hadden de folder zowel gedrukt als gesponsord.
Koopmans en Van der Stap: 'Het is echt geweldig, wat de Drukgroep Maasland voor het fort doet. Als we een probleem hebben, als we met een vraag zitten, als we iets willen hebben, dan kunnen we altijd bij ze binnenstappen. Swertz en Molenaar staan altijd direct voor ons klaar.'

Op de 's-Gravenzandse begraafplaats is een monument opgericht ter nagedachtenis aan de Britse Marinemensen die bij de ondergang van de Kruisers verdronken en hier begraven liggen. Vooraf aan de uitreiking van het eerste boekje werd hier een krans gelegd. FOTO: RONALD STAM WEGENER SUTHORY WEEKBLADEN

Eerste uit reeks

'Een bijzonder goed boekje'

'Een bijzonder goed boekje, dat wij graag in onze bibliotheek zullen opnemen.' Zo complimenteerde WFA-voorzitter Van Lith Dirk Ruis en Piet van Noort, de samenstellers van 'De ondergang van het 7th Cruiser Squadron'. WFA staat voor Western Front Association, een vereniging die zich bezighoudt met de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog. 'Er is in de Nederlandse literatuur weinig te vinden over deze periode. Daarom zijn we des te gelukkiger met dit boekje dat teruggaat naar september 1914', aldus Van Lith die op 5 oktober het eerste exemplaar in ontvangst mocht nemen.

Voorafgaande aan de uitreiking in het Fort, werd op de begraafplaats in 's-Gravenzande een krans gelegd bij het monument, dat herinnert aan degenen die in 1914 zijn verdronken bij de ondergang van de Britse pantserkruisers 'Cressy', 'Aboukir' en 'Hogue'.
Dirk Ruis noemde 5 oktober een gedenkwaardige dag voor de Stichting Fort aan den Hoek van Holland. 'Vandaag verschijnt het eerste boekje, waarvan wij hopen dat het een reeks wordt, over gebeurtenissen, waarbij het Fort ooit betrokken is geweest.'
Het boekje is geheel in eigen beheer uitgegeven. Alle medewerkenden zijn vrijwilligers van het Fort en de opbrengst komt geheel ten goede aan de Stichting. Ruis dankte met name vormgever Koos Jeremiasse en Fort-drukkers Johan Koopmans en Willem van der Stap.
Ruis las, zo vertelde hij, voor het eerst iets over de ondergang van de kruisers voor de Hoekse kust in een boekje dat bij De Slegte lag. Geïntrigeerd door dit verhaal speurde hij verder in archieven in binnen- en buitenland. De kruisers werden getorpedeerd door een Duitse onderzeeër. Tot op dat moment wist niemand wat een torpedo zou kunnen aanrichten. Van de 2400 bemanningsleden verdronken er zo'n 1500. Een groep drenkelingen werd in het Fort opgevangen.
Het verhaal is eerder in verkorte vorm in de Fort Ordonnans geplaatst.
Het boekje kost *f*14,95 en is in de Fort-winkel te koop.
Het is verder te bestellen door *f*17,50 (inclusief portokosten) over te maken op rekeningnummer 32.32.90.906 bij de Rabobank; rekeningnummer 81.03.12.328 bij de VSB bank of Postbanknummer 12.64.57 ten name van de Stichting Fort aan den Hoek van Holland onder vermelding van 'De ondergang'. U krijgt het boekje, waarin vele historische foto's zijn opgenomen, dan zo spoedig mogelijk thuisgestuurd.

Piet van Noort heeft recent ontdekt dat op de begraafplaats in Scheveningen ook 22 verdronken Marinemensen zijn begraven. Van 10 van hen zijn de namen bekend.

FOTO: PIET VAN NOORT

Openingstijden 1996

Het Kustverdedigingsmuseum is in 1996 nog geopend op 2 en 3 november. Op de zaterdag is het museum geopend van 13.00 tot 16.00 uur en op zondag van 11.00 tot 16.00 uur.
De toegangsprijs bedraagt *f*4,50 voor volwassenen en *f*2,50 voor kinderen van 4 t/m 12 jaar en 65-plussers.

Rondleidingen

Voor groepen van minimaal tien personen kunnen er op afwijkende tijden (eventueel ook in de avonduren, maar niet op zondag) rondleidingen worden georganiseerd. De kosten bedragen *f*3,50 per persoon. (Voor scholen *f*3,- per persoon). Voor een afspraak kan contact worden opgenomen met het Kustverdedigingsmuseum op (0174) 382898; met J. Admiraal (coördinator rondleidingen) op (0174) 383387 en met J. Wouters op (0174) 383128.

VVV rondleidingen

Via de VVV Hoek van Holland kan men individueel inschrijven op een rondleiding. Daarvoor moet men zich uiterlijk een dag van tevoren aanmelden bij de VVV aan de Hoekse Brink, telefoon (0174) 382456. Ook de kosten (*f*4,- per persoon) moeten vooraf bij de VVV worden betaald.
In 1996 zijn er nog rondleidingen op 22 en 24 oktober en 27 december. De rondleidingen beginnen om 13.30 uur.

Begunstigers

Men kan begunstiger worden door minimaal *f*25,- over te maken op rekeningnummer 32.32.90.906 bij de Rabobank; rekeningnummer 81.03.12.328 bij de VSB-bank of Postbanknummer 12.64.57 ten name van de stichting Fort aan den Hoek van Holland.
Met een eenmalige bijdrage van minimaal *f*500,- wordt men 'Begunstiger voor het leven'. Bedrijven kunnen zich aanmelden als sponsor. Dit kost minimaal *f*300,- per jaar, waarvoor men een naamsvermelding krijgt op het sponsorbord. Zowel begunstigers als sponsors ontvangen een gezinskaart, waarop tijdens de openingsdagen gratis het Kustverdedigingsmuseum kan worden bezocht. Verder ontvangt men vier keer per jaar de 'Fort Ordonnans'.